

Üstadın Merhamet Ve Şefkati

ÜSTADIN MERHAMET VE ŞEFKATİ

0; dıştan haşin, kırıcı zannedilen bir mizaç içinde, çok şefkatli, rakik bir yürek taşıyordu. Onda; ancak 0'na uzun yıllar hizmet etmiş olanların vâkıf olabilecekleri, yakalayabilecekleri engin bir insan sevgisi ve merhamet hissi vardı. 1966 Büyük Doğu'larını çıkarırken yatmam için yazıhanenin içine bir bölme yaptırmıştı. Bir gün dahi Üstadımı bu bölmedeki somyada yatmaya razı edemedim. Gecenin geç saatlerinde ben bu bölmedeki somyaya yatardım; kendisi ise bir süre daha çalıştıktan sonra üzerine bir seccade çekerek kuru masanın üzerinde yatar, sabahleyin de erkence kalkardı. Defalarca şahid olduğum bu ve benzeri, başkalarının rahatını kendi rahatına tercih ettiğini gösteren olaylar 0'nun engin şefkat ve merhamet hissini ispatı olduğu kanaatindeyim. 0, gerçekte rakik-ül kalb bir zât idi.

(Ali Biraderoğlu – Türk Edebiyatı Dergisi, Temmuz 1983)

Üstadın Refik Saydam Tarafından Chp'ye Mebus Adayı Gösterilmesi

ÜSTAD'IN REFİK SAYDAM TARAFINDAN CHP'YE MEBUS ADAYI GÖSTERİLMESİ

Derin bir saygı ve (reverans) içinde bana içerisini gösteriyor:

-Buyursunlar, Necip fazıl Beyefendi!

İçeride ve Umumî Müdürün masasında Başvekil Refik Saydam... Ayağa kalktı ve azami derecede iltifatkâr, takdirkâr bir tavırla elini uzattı. Karşısındaki koltuğa oturmamı işaret etti. Selim Sarper, Başvekilin benimle hususî konuşmak istediğini sezmiş olmalı ki, hususî kalem tarafından süzülüp gitti.

Başvekil, yüzü sıcak bir (sempati) ifadesiyle mühürlü, söze başladı:

-Umumî Müdülden içeride beklemekte olduğunuzu öğrendim ve hemen teşrifinizi rica ettim. Ben her gün yazılarınızı okumadan edemem... Neye birkaç gündür yazmıyorsunuz?

-İltifatınıza teşekkür ederim. Birkaç gündür Ankara'da ve dertli işler peşinde olduğum için yazamıyorum.

-Neymiş o dertli işler?

Başvekil piyesimi kabul ettirmekte rastladığım anlayışsızlıkları ve bunun için Selim Sarper'i görmeğe geldiğimi anlattım.

-Onu düşünmeyin artık, dedi; vaktiniz müsaitse biraz sohbet edelim... Ben kaleminize hayranım.

Hayret!.. CHP fabrikası mamûllerinden, bu tipte, takdir ettiği muharriri her gün okuyan, mücerret bir fikir ve sanat alâkası besleyen, Başvekil azâmeti içinde ferdî tahassüslerini kaybetmemiş olan bir insan hayal edemezdim.

Refik Saydam, yemek vaktini geciktirdiği ve aç bıraktığı özrü ile beni bir buçuk saat alıkoydu. Birçok içtimaî ve iktisadî mesele, bilhassa o sıralarda patlak veren kömür meselesi üzerinde konuştu; birkaç sene evvel İş Bankası müfettişi olarak teftişine memur edildiğim bir kömür havzası münasebetiyle bu maddenin, dünyada ve memleketimizdeki vaziyetini benden uzun uzadıya dinledi ve son hükmüm kendisinin aleyhinde olduğu halde, son derece olgun bir iyi niyet tavrını asla bozmadı.

(...)

Cevabı şu oldu:

-Pek doğru, ilmî ve tam isabetli bir teşhis üzerindesiniz. Ben, tek başıma, bütün çarkları birbirine girmiş, birbirini yiyen bu memlekette ne yapabilirim?

Hayret ki, hayret!.. Nefs muhasebesi denilen o ulvî kaliteye malik bir başvekil görüyordum!

Refik Saydam'la daha birçok memleket meselesini görüştük. (...) Malum başvekiller serisi içinde bu zat, kendi dışında bir hakikat bulunabileceğini kabul etmiş, o yalçın ve kaba hükûmet efesi gururundan sıyrılmış, fikir meraklısı ve vicdan murakabesi heveslisi adam... Cumhuriyet devresi mamûllarından, kafaları ve ruhları dondurulmuş, göbekleri burunlarından bir karış ileride yürüyen tipler arasında da yapayalnız ve bedbaht...

(...)

Refik Saydam beni mübalâğalı ve alâkalı tavrıyla uğurladı ve kapıda dedi ki:

-Ankara'ya yolunuz düştükçe bana uğrayın. Sohbet ve fikirlerinizden zevk aldığımı ve almakta devam edeceğimi biliniz!

Aradan çok zaman geçmemişti ki, "Çerçeve"lerimi yazdığım "Son Telgraf" gazetesinin mebus sahibinden büyük bir saadet edasiyle müjdelediği şu haberi aldım:

-Tebrik ederim, mebus oluyorsun! Refik Saydam, açık mebusluklardan birine seni namzet göstermiş... Dün Mecliste haber aldım. Yüzde yüz emin...

Afalladım.

Nefsimin çeker gibi davranıp ruhumun şiddetle ittiği bir oluş çıkmıştı karşıma... Ben, İnönü devrinin Halk Partisi mebusu; olacak şey miydi bu?

Fakat hiçbir şey olmadı...

Sonradan haber aldım ki, İnönü kendisine takdim edilen namzet listesinden ismimi kırmızı bir kalemle çizmiş... İnönü, 1936 yılının "Ağaç" mecmuasiyle, 1939'dan sonra iki gazetede "Çerçeve"lerimin yavaş yavaş belirtmeye başladığı İslamî çehremi tanıyor ve gayet tabii olarak beni kendine bağlayamıyordu. Böylece bir gaflet anında boş bulunup Halk Partisi mebusu olmak gibi bir felaketten Allah beni korumuştur.

Aynı tehlikeyi, 1947 seçimlerinde, C.H.P. Genel Sekreteri

Memduh Şevket Esenal tarafından namzet gösterilerek yaşadım. Yine ismim çizildi ve Memduh Şevket bana şöyle dedi:

-Eğer isimsiz ve cisimsiz biri olsaydın kabul edilmiştin. Fakat bellibaşlı bir mânada sivrilmiş olmanın cezası bu... Beni reddettiler... Anla!

Refik Saydam'la Memduh Şevket gibi, dilediklerini mebus yapmaya muktedir iki adamın kendi kendilerine hakkında gösterdikleri bu tavassutun İnönü engelene çarpmasından, sonları hamd üzerine hamdettim. Belki de kendimi koruma şuuruna malik olamayacağım bir anda, göğe çıkarcasına uçuruma yuvarlanmaktan beni hıfzeden Allah...

(Benim Gözümde Menderes'ten)

Üstadın Talebelerinden Mustafa Yazgan İle Röportaj

ÜSTADIN TALEBELERİNDEN MUSTAFA YAZGAN İLE RÖPORTAJ

ÜSTADIN SADIK TALEBELERİNDEN MUHTEREM MUSTAFA YAZGAN BEY İLE
NECİP FAZIL'LI YILLARI KONUŞTUK

SÖYLEŞİ: MAHMUT BIYIKLI

BİR NESLİ O YETİŞTİRDİ

-Sizi Necip Fazılla tanışmaya götüren şartlar nasıl oluştu?

-Siyasaldan sonra 4 yıllık idari şubeyi tercih ettim. 4 yıldan sonra profesörüm bana bir asistanlık teklif etti. İki buçuk yıl orada kaldık. Kendisi kanserden vefat edince yerine gelen yöneticiler maalesef korkunç derecede hocamın çizdiği çizgiyi tahrip ettiler. Ve benim gibi düşünen insanlara bir baskı

uygulamaya başladılar. İstifa ettim. O dönemlerde ben Necip Fazıl Üstadı tanıdım ve konferanslara başladım. Eksilmeyen bir şekilde 18 sene de rahmetli Necip Fazıl üstadımla beraber Anadolu topraklarını hesap ettiğim kadarıyla 3 kere dolaştım.

- Akademik hayat bir anlamda orada inkıtaya uğradı ama siz Necip Fazıl gibi üniversiteler üstü bir insanla, hakiki bir üniversite ile tanıştınız.

-Gerçekten öyle. Nasıl söyleyeyim benim aslında serseri kurşun gibi ortada dolaştığım bir dönemde üstat bana o kurşunu hangi hedefe yöneltmem gerektiğini gösterdi. Beni yönlendiren, benim fikir düşünce ikliminde eğiten, manevi bir baba oldu. Mekânı cennet olsun sevgili üstadımı bir manevi baba olarak daima rahmetle yâd ediyorum.

-İlk tanışıklık nasıl oldu?

-Efendim tanışıklık enteresandır

-Zaten eserlerinden tanıyorsunuz...

-Ben on yaşımda başladım onu okumaya. Babam çünkü Sebilürreşat, Serdengeçti Büyük Doğu gibi dergileri alıyordu. O günlerde çıkan dergiler baskı tekniği bakımından iyi değildi. Saman kâğıdına renksiz soluk basılır, harfleri kırık olurdu. Aman Allah'ım tam bir pejmürde kıyafet yani bizim rahmetli Osman Yüksel Serdengeçti'nin kıyafeti gibi... Rahmetli çok tatlı bir insandı. Dervişti. Hoş bir insandı. Onun gibi bir yayın hayatımız vardı. Ama satır satır okurduk. O dergileri adeta hatmederdik. Çünkü acıkmıştık, susamıştık, öylesine korkunç bir inkâr fırtınası esiyor ki Türkiye de mutlaka o fırtınaların önünde durabilmek için bir yere sarılmak kopup da rüzgâr önünde bir kuru yaprak olmamak durumundaydık. Onun için bu eserleri okuduk ve onu neşredenleri de daima rahmetle andık. İşte o sıralarda çıkmış olan dergileri böyle masanın üstünde dururken canım sıkılıyorsa okumayı seven bir çocuk olarak alırdım oradan buradan şuradan okurdum. Mesela Çöle İnen Nur'u ilk defa Büyük

Doğu'da okudum.

-Daha kitaplaşmadan...

-Daha kitap olmadan. Tefrika yapılıyor hatta o sırada da yanılmıyorsam "Neslihan Kısakürek" imzasıyla yazıyordu. Hayran kaldım o çocukluk dönemimde peygamberimizin (s.a.v.) hayatını anlatan muhteşem bir eser. "Çöle İnen Nur" bütün gençliğe tavsiye ederim. Muhakkak okusunlar. Gör Efendimizin üstüne yazılmış edebiyatın güzelliğini. Onu ruhuyla canıyla okumaları lazım. Çöle İnen Nur'u okumamda tabii anne babamın hiç söz söylemeden fiilen çok teşvikleri var. Çok istifade ettik.

-Bizzat Necip Fazıl'ı görmeyiz, tanışmanız nasıl oldu?

-Efendim, asistan iken Gaziantep'e Antep Ticaret Odası'na beni çağırıldılar. Kıbrıs ile ilgili bir konferans istediler. Kıbrıs'ın dünü bugünü yarını diye. Sene 1966 ... Efendim İşte o dönemde Antep'e gittim. Ticaret Odası'nda konferansı verdim. Orda benim çok sevdiğim hemşehrilerimden dostlarımdan Halit Ziya Bey -kulağı çınlasın öldüyse rahmet olsun-

"Yazgan Bey, yarın akşam Necip Fazıl gelecek. İstersen bekle de onu da dinle" dedi. "İyi olur" dedim. Halamlar ordaydı halamlarda kalıyordum. Ve o gün bekledik ertesi akşama Necip Fazıl üstadın konferansına katılmak üzere sinemaya gittik. Yeni sinema mıydı Asri sinema mıydı ismini unutuyorum. Ama şehrin ortasında güzel bir sinema en önde protokol kısmı var geçtik oturduk. Çantamız elimizde biraz sonra Halit Ziya gelip "Yazgan Bey üstatla tanışmak ister misin" dedi. Bunlar bakın kader-i ilahinin adım adım bizi yönlendirmesi. Elbette, dedim. Şimdi bakın oradaki tecessüs şu, o yaşa gelinceye kadar ilkokulda aynen bu günkü bilgisiz kültürsüz fanatik ideologlardan oluşan bazı öğretmenlerin çocukların beynini yıkaması gibi o günlerde bizim beynimizi yıkarlardı. Gelirdi hoca ilkokulda efendim 'Bu gericiler bu mürteciler şöyle yaparlar böyle yaparlar. Mesela bunlardan biri Necip Fazıl diye birisi... Efendim bir taraftan içkisini içer öbür taraftan Allah billâh diye yazı yazar' diye çocukluk yaşında beynimize

bu zehirleri sunuyorlardı. Emin olun ben sağlam bir aileden olmama rağmen çocukluk kafası ile "ya acaba" deyip duruyordum. Böyle olabilir mi, bir insan hem içki içip hem bu Çöle İnen Nur gibi bir yazıyı nasıl yazabilir? Bu tereddütler içinde boğuşuyorum. Acaba gerçekten böyle mi, tanımak istedim. Makine odasında Üstada bir yer açmışlar orada sandalyeler duruyor, oturuyor, kapıyı açtık girdik. Halit Ziya 'Üstadım, Mustafa Yazgan Bey asistan Türkiye Ortadoğu kamu yönetiminden sizi dinlemek için geldi' dedi. Tabi biliyorsun Üstat böyle şeyleri de çok sever Rahmetli hemen ama o kadar tatlı bir bakışla baktı buyurun Mustafa Bey dedi. Şöyle yanıma gelin dedi nerdeydiniz, dedi. Enstitü'yü anlattım. 'Nedir bu enstitüsünün fonksiyonu' dedi. Efendim dedim bu milli idarecilik okulu şöyle böyle diye anlattım. İnsan sarrafı bir insandı. Benim anlayışıma göre güzel konuşmalar oldu. Bir beş on dakika sonra yine Halit ziya geldi Üstat vakit tamam dedi. Hadi gidiyoruz. Ayağa kalktık. Üstat bana döndü Mustafa Bey dedi beni siz takdim edeceksiniz.

-0 anda ne hissettiniz?

-Emredersiniz efendim dedim tabi orda saygının gerektirdiği bir şey üstat önde ben arkada geldik sahenin arkasına geçtik. Perde açıldı buyurun Mustafa Bey dedi. Ben geçtim mikrofonu aldım. Şimdi üstadın bir karakteri varmış Mahmut Bey. Takdimci 5 dakikayı geçti mi üstat çok kızarmış, gelir elinden mikrofonu alır kendisi konferansa başlarmış. Şimdi ben aldım konuşuyorum hitabet havasıyla. 5 olmuş 10 olmuş 15 dakika olmuş... emin olun haberim yok, arada birde dönüp bakıyorum, perde arkasında üstat elini bağlamış tatlı bir tebessüm içinde gülüyor ama böyle bir tebessüm içinde bana hiçbir hareket yapmadan boynunu da hafif bükmüş bakıyor birden bire ruhaniyet geldi içime ya oğlum ayıp dedim. Sen buraya konuşmaya çıkmadın tecrübesizlik işte genç yaşın tecrübesizliği hadi bakalım dedim üstadı takdim et. Orda bir takdim yaptık. Üstat son derece memnun kalmış, fotoğrafları da var takdim sırasında tokalaşırken.

Efendim Antep ve kazalarına gidecektik. Benimle beraber gelin Mustafa Bey orada da beni takdim edin dedi. Ve o iki günde orada üstatla beraber geçirdik. Ayrılırken dedi ki ben İstanbul'dayım. Ankara'dan İstanbul'a yolun düşerse mutlaka gel ve beraber olalım dedi. Emredersiniz efendim dedim ve ondan sonra...

-Büyük Doğu üniversitesine giriş yaptınız.

-Aynen öyle kayıt tamam oldu. Tatlı evladım derdi bana. Hamdolsun böyle bir hatıramız var.

-Büyük Doğu'da ondan sonra mı yazmaya başladınız?

0 dönemlerde Büyük Doğu yeniden çıkacaktı. Kulağı çınlasın Sezai Karakoç Büyük Doğu'nun orta sayfasında sağ tarafta, bendeniz de sol tarafta orta sayfada... Üstat dedi ki yazılarını gönder. Biz oraya Büyük Doğu döneminde de 5-10 yazı gönderdiğimi hatırlıyorum. Fakat Üstadın Büyük Doğuları uzun ömürlü olmazdı yazdığı bir yazıdan dolayı kapatılır, hemen hapis, mahkeme dava bilmem ne... O yüzden de sevgili Üstatla hamdolsun birkaç kere ağır cezaya çıktık.

-Büyük Doğu vesilesiyle diğer başka hangi isimlerle tanıştınız?

-Sezai Karakoç tabii çok sevdiğimiz çok değerli bir düşünürümüz ve şairimiz derinliği olan bir ağabeyimiz. Çünkü siyasal bilgilerde bizden önceki dönem mezundur. O yüzden biz ona ağabey demekle şeref duyarız. Şu anda da Allah uzun ömürler versin, sağlık afiyet versin, çok güzel bir çizgide gidiyor, taviz vermeyen, böyle küçük dünyevi oyunlara tenezzül etmeyen, paraya pula tenezzül etmeyen hoş bir insandır. Allah emsalini çoğaltsın. Osman Yüksel Bey sonra... Ankara'ya okumaya geldiğimde, Denizciler caddesinde kaldığı yere gittim, ben tabii gözümde çok büyük bir büyük müessese falan bekliyorum. İnsanlara Serdengeçti Dergisi var. Bana buraları söylüyorlar ama burada bir yazıhane falan göremiyorum dedim. "Kardeşim şu çıkmaz sokağın içine gir, orada o diptedir" dediler. İçeri bir

girdik aman Allah'ım öyle dar bir alan ranza yapmış, yukarıda yatıyor kitaplar dolmuş, taşmış. Osman Yüksel ağabey dedim. Ben Mustafa Yazgan Antep'ten geldim. Hayranlığımı, takdir ve hürmetlerimi arz ederim. "Gel bakalım, gel Antepli gel, otur bir konuşalım" dedi. Ondan sonra gönül dostu olduk ve hiç bırakmadık. Ankarada olduğu müddetçe hep beraberdik. Allah gani gani rahmet etsin. Güzel insandı.

-Osman Yüksel de Necip Fazıl gibi tam inanmış bir dava adamı...

Evet, muhteşem zekası vardı. O zekâya dayalı harika bir espritüel yapı yani kimsenin aklına gelmeyen, gelmesi de muhal olan bir cümleyi an-ı rehavette bir espri haline koyardı ki kahkahalar gökyüzünü doldururdu. O derinliği olan bir insandı. Üçüncüsü iyi bir kültür almış ve de bütün bu malzemeleri yoğuran çileli bir hayatı vardı. Hapishane yokluk, beş kuruşa muhtaçlık, efendim anlatılmaz çileler... Yani bugünkü gençlik eğer o günkü yaşanan hayatı bir film senaryosunda seyretseler keşke bunlar bir sinemaya aktarılabilse inanmazlar "yok ya bu kadarda abartılı bir sefalet olmaz" derler. Ama işte o sefaletin o imkânsızlıkların o yoklukların içinden nesiller üretildi, Allah'ın yardımıyla. Çünkü Allah o çile karşılığında Türkiye'ye çok güzel, asil nezih temiz bir nesil lütfetti ve bugün o neslin idaresi altındayız... Yani bugün meclise gittiğimde gören dostlar elliye, atmışa, yetmişa bulan milletvekili hemen etrafımı sarıyor... Milli Türk Talebe Birliği"nden, Büyük Doğu kulübü"nden biz sizin eserlerinizle büyüdük diyenler vs.

- Bülent Arınç bir konuşmasında "Benim üzerimde Mustafa Yazgan ağabeyin büyük emeği var" diyor.

-Estağfurullah Bülent kardeşim çok mütevazı çok zarif çok kadirşinas dosttur.. Büyük Doğu okulundandır.

Benim asistanlık dönemimde Üstat İle tanıştığımız dönemlerde, Bülent Beyler şimdiki İçişleri Bakanı Beşir Bey gibi birçok güzel dostlarla Büyük Doğu'nun Fikir Kulübü'nü kurduk. Beni Ankara başkanı yapmıştı Üstat; yani seçimle değil tayinle

gelmiştik. Üstadım buyurunca emir demiri kesiyor. “Mustafa” dedi, “Ankara başkanı sensin, İstanbul da benim” dedi. Ve işte o zamanlarda ben kitap ve kültür seminerlerini başlattım Ankara’da. Ve 16 kişiyle başladık. Onların içinde sevgili Bülent Bey kardeşim de vardı. O 16 kişi hala kısmen hafızalarımdadır. Bir anda bir, bir buçuk ayı geçmeden 160 kişiye çıktı. Ve taa mayısa kadar süren süre içinde kitap ve kültür seminerlerini başlattım. Çünkü başlangıçta Kızılay’da sağ sol kavgası toz duman birbirine giriyordu. Polisler coplar vurmalar bağrışmalar, mitingler.. İmam Hatip Mezunları Cemiyeti’nde oturuyoruz arkadaşlarla. “Bakın, dedim, Kızılay meydanını görüyorsunuz, bu usûl bizim usûlümüz değildir. Bu bizim medeniyetimize aykırıdır. Bizim medeniyetimiz kitaptan ve kültürden geçer” diyerek biz Büyük Doğu okuluna devam ettik. Ve bugün önemli vazifeler üstlenen aziz gençleri yetiştirdik. Hepimizin üzerinde üstadımızın ciddi katkıları var. Rabbim mekanını cennet eylesin.

-Efendim, çok teşekkür ederiz.

-Ben teşekkür ederim efendim...

(Yeni Dünya Dergisi – Mayıs 2009, sayı: 187)

Üstadın Teferruatlara Verdiği Ehemmiyet

ÜSTADIN TEFERRUATLARA VERDİğİ EHEMMİYET

Abdurrahman şen anlatıyor:

Tiyatro ile bilfiil ilgilendiğimiz günlerde, Büyük Doğu Yayınevi’ndeki makamında merhum Üstad Necip Fazıl’ı ziyaret

etmiş, yeni kurduğumuz grubumuzla Reis Bey'i oynamaya talip olduğumuzu söylemiştik... Necip Fazıl merhum o gün bize şöyle demişti:

“Bütün eserlerim gibi o da sizindir, oynayın... Hiç bir maddi talebim de yok sizden... Ancaak, eğer ben, sahnenin görünmeyecek bir bölümüne bir çivi çakılmasını uygun görmüşsem, ‘bu çiviye burada kimse görmez nasılsa’ diyerek çakmamazlık etmeyin... Sahnenin görünmeyen yerine o çiviye çakın...”

(Mustafa Miyasoğlu – Necip Fazıl Armağanı – Sh. 39)

Üstadın Yaramazlıkları

ÜSTADIN YARAMAZLIKLARI

YARAMAZLIK

Balkan Harbi yaralıları arasında gelip de, sonra büyükbabamın himayesine eren ve Adliyeye giren kalın siyah kaşlı, mert yüzlü, gayet ağır ve sakin tavırlı Mustafa Efendi...

Bu Mustafa Efendi, son zamanlarda İzmit Ağır Ceza Reisiydi ve 1943'de Erenköy'ündeki evimize gelip o sene doğan ilk oğlum Mehmed'in kulağına ezan okumuştı.

İşte bu Mustafa Efendi bana, konağın ilk katında, yemek odası katındaki küçük ve resmî ziyaret odasında Kur'ân dersi verirdi.

Garip ve derinliğine doğru, bir iç hayat istidadı içinde, duygularım dışarıya vurduğu zaman ne türlü yaramazlıklara, haşarılıklara kalktığımı tasarlayabilir misiniz?

Benim için:

– Babasını geçecek galiba yaramazlıkta...

Diyenler de vardı...

Konağın tavanarası merdiveninden tâ birinci katın avlusuna kadar trabzanlar üzerinde kaymalar... Yaralı bir atın cılk etine pergelle dokunup ondan muhteşem bir tekme yiyerek yerde yuvarlanmalar...

Çamura bulanmış bir sürü cam kırığının bir kova içinde arabacının başına geçirmeler... Zafer Hanımefendinin ne kadar zaafı varsa onlara doğru hücum etmeler, onun armonikli piyanosunu avaz avaz bağırtmalar, ilâçlarını birbirine katmalar, kitaplarını altüst etmeler, kilerlerini boşaltmalar...

Neler, neler?

Öbür çocuklar da, Selmacığım müstesna, hep maiyetimdeler... Bir tehlike görünce can attığım liman, büyükbabamın eteği veya kürkü...

Bazen kendimi o kadar mesut hissederdim ki, önlerinden koşup geçtiğim birtakım eşyayı, mahzun ve boynu bükük görür ve dönüp okşardım.

Buna rağmen annemden yemediğim dayak kalmamıştır. Kendisini delice sevdiğim için büyükbabama şikâyet edemiyordum da ondan..

Nihayet Zafer Hanımefendi, büyükbabası sayesinde kendisini tam serbest hisseden haşan üstü haşan torununun ruhunu kamaştırmak, uyuşturmak için müthiş bir (narkoz) uyutucu keşfetti.

Dört beş yaşında okuyup yazmayı öğrenmiştim ya...

Beni romana alıştırdı.

0 ve Ben

Benden, yürümeye başlayınca müthiş bir haşarı türeyeceği zannı doğmaktadır ev içinde... «Bu çocuk babasını da geçebilir!» diyenler vardır.

Şu farkla ki, babamın çocukluğundaki çılgınca patlamalar, bende, her şeyi karıştıran, her şeyin içyüzünü arayan bir merak ve tecessüs halinde...

İstanbul'a gelen ilk otomobillerden birini babama aldılar. Bazı filimlerde gördüğümüz en eski otomobil modellerine eş bu araba Sarıyer'deki köşkün bahçesinde... Ön tekerlekleri (kriko) üzerinde havaya kalkık...

İki yaşında mıyım, üç yaşında mıyım, bilemiyorum; orada kimsenin bulunmadığı bir ân arabaya yaklaşıp tekerleği çevirmeye başlıyorum. Lâstiğinin üstünde pünez başları gibi küçük demir pullar bulunan tekerlek alnıma çarpıyor ve ben kanlar içinde yere seriliyorum.

Büyük babam, demire kösele sarılı bastoniyle babamın üstüne yürüyor ve araba hemen defediliyor.

Doktor, ilâç, pamuk, sargı... Yaranın izi hâlâ alnımda...

Köşkün çamaşırhanesindeki yüksekçe rafta teneke bir kutu gördüm. İçinde ne var acaba?.. İskemleye çıkıp rafa uzandım. Kaymak gibi bembeyaz bir şey...

Hemen parmağımı daldırdım ve beyaz şeyi tadmaya davrandım. Aman ne acı!.. Ciğerim yandı.

Bir çığlık koptu:

– Koşun, çocuk kireç kaymağını yiyor!

Çemberlitaş'taki konakta en musallat olduğum eşya Cici annemin öteberisidir! Hususiyle armonikli piyanosu, rastıkları, pudraları, düzgünleri ve üstten açılır maun bir dolapta sakladığı türlü ilâçları... Kimi çarpıntıya, kimi baş ağrısına, kimi romatizma sızılarına iyi, renk renk şişelerde renk renk

ilâçlar... Bu ilâçlara bir göz atan, Zafer Hanım'ın tipini hayâl etmekte güçlük çekmez.

Armonikli piyanodan yırtıcı sesler çıkarırken üzerime yürüyen Cici annemden kaçır gibi yapıyor ve onu kudurtacak yeni yaramazlık buluşları peşinde geziyorum. Her kovalamasında tek sığınağım Büyük babam...

...

Bir gün, araba atlarımızın birinin sağrısında açılan yaraya elimdeki pergelin ucunu sokmaya davrandım. Çifteyi yedim ve yere serildim.

Ali(Köşkteki hizmetçilerden) beni kucağına alıp anneme götürdü ve:

-Aman, Büyük Bey duymasın, evi başımıza yıkar!

Diye yalvardı. Tekme nazik bir tarafıma gelmemişti.

Bir şeyim yok, söylemem! Dedim.

Kedi yavrularına bayılıyordum. Onların incecik kaburga kemiklerini sıkarken çıkarttıkları ağlamaklı ses çok hoşuma gidiyordu. Birkaçını süt dolu bir tasa koyduğumu ve sonra kaburgalarını sıkarak ağlattığımı hatırlıyorum. Başlarını süte sokarak... Ali koşmuş ve hayvancıkları ölümden kurtarmıştı.

Zalim taraflarım da vardı. Zalimden mazluma ve mazlumdan zalime her ân yer değiştiren bir karakter... Tezatlar kumkuması... Bir, kutup iklimlerinde beyaz ayıları kovalayan; bir, (ekvator) sıcaklığında ceylânlarla ağlaşan, neşede de kederde de son derece mübalâğalı garip bir mahlûk... Bu garip çocuk, hallere göre dehâya mı, cinnete mi namzettir?

Neşe anlarımda öyle olurdu ki, konağın dördüncü katından, yalınkavî, taşlığa kadar inen merdiven trabzanlarından kayıp süzüldüğüm bir son basamakta; insan kafasına benzer trabzan topuzunu okşamış, onu cansızlığından ötürü adetâ teselli

etmiştim.

...

Onun(Üstadın Babaannesinin), benim şerrimden korumak için, salondaki püsküllü kanepelerin altına gizlediği kaymaklı tatlıları ben keşfederim ve öbür torunları da yanıma çağırıp ne varsa siler süpürürüm. O kadar çevik, kaçak ve uçan bir metod izlemekteyim ki, konak sahibesi Hanımefendi beni ele geçiremez, üzerinde bir iplik gibi uçtuğum kılıç bana dokunamaz. Zor kullanmasına da, Büyük babamın koruyuculuğundan ziyade her kabalığa zıt meşrebi müsaade etmez.

...

Amerikan mektebinde mesudum. Çocuklar arasında bir efe...

Bir gün yanıma bir çocuk geldi. Başka bir çocuğu bileğinden kavramış sürüklüyor:

– Ağabey, dedi; sen beni dövebilirsin, ama bu çocuk dövebilir mi?

Azametle cevap verdim:

– Ben seni dövebilirim, ama bu çocuk dövemez!

(Mis Etinik) adlı, hocalarımızdan bir Ermeni kadını beni evine götürmüş ve yemek vakti olduğu için sofraya oturtmuştu. Gâvur yemeği olduğundan tiksine tiksine yediğim, fakat lezzetine bayıldığım fasulye pilâkisini hiç unutamam...

Yolumun üstündeki Cinci Meydanında ata binmekten, Gülhane Parkında kayak salıncakları safasına kadar öyle eğlenceler peşinde koşuyordum ki, kısa zamanda mektep bana giran geldi. Yolunu buldum:

– Eve, mektep tatil der ve dışarıda oynarım. Kendi hususî günlerinde gerçekten tatil olunca da, mektebe gitme bahanesiyle evden çıkıp İstanbul'u gezer tozarım. Yanıma da

dalkavuklarımdan birkaçını alırım! Böyle yaptım. Mektep tatil dedim ve evde kaldım. Birkaç gün geçmedi, mektepten merak ettiler ve başta Müdire hanım, konağa kadar gelip sordular:

- Çocuk hasta mı?
- Hayır!
- Niçin mektebe gelmiyor?
- Mektep tatil değil mi?
- Ne münasebet!.. Bunu kim söyledi?
- 0!

Müdire sert sert Büyük babama bakıyor:

- Bu yaşta yalan söyleyen ve mektepten kaçan bir talebeyi artık kabul edemeyiz!

Ve kovuluyorum.

Beni Büyük babamın öfkesinden korumak için yatağa yatırıyorlar ve hepten yalan, başıma sirkeli bir bez koyuyorlar.

Büyük babam, odanın kapısını açıp uzaktan bakıyor ve o yaşta yalana başlamış aziz torununa çatamadan gidiyor.

...

Bütün hakikatleri meydana ben çıkaracaktım. Ben gelmeden bu dünya dönüyor muydu, dönmüyor muydu?..

Halamın oğlunu, (Şarlok Holmes)in (Watson)unu yanıma alıp, Binbirdirek ve Yerebatan mahzenlerinde kaatil aramaya çıktığım olmuştur.

İstanbul faili meçhul cinayetlerin kaatilleriyle doludur ve onları benden başka kimse yakalayamaz!..

...

Bu mektepte(yatılı Rehber-i İttihat mektebi) yapamayacağımı anladım ve kurtulmak için bir hile düşündüm.

Sabahları bize yedirilen kaşar peynirini toz ve pasla kirlettim. İçine böcek ölüleri ve kurtlar yerleştirdim ve tatil çıkışında anneme göstererek:

– Bak, bize ne yediriyorlar, ben bu mektepte kalamam!

Diye direttim.

Annem gayet soğukkanlı peyniri elimden aldı ve bıçakla ortasından yarararak tertemiz meydana çıkardı:

– Misk gibi peynir... Sen kirletmişsin!..

Dedi ve beni bir temiz dövdü. Büyük babam işe karıştı:

– Çocuğu dövme!.. Madem istemiyor mektepten çıksın!

...

Büyükdere'de yalıdayım... Halam ve çocukları da orada...

Benim, hem büyüklerin sofrasında yemek, hem de küçüklerin sofrasına reislik etmek âdetim olduğu üzere, büyüklerle masa başındayken, «Yenge Zehra Hanım» isimli, cici annemin dalkavuşu, beyaz saçları kınalı şımarık ve yüzsüz bir acuze, anneme, arkasından dil uzatıyor:

– Bırakın şu veremli kadını!..

O kadar kızıyorum ki, elimdeki kiraz çekirdeğini bir sıkışta suratına fırlatıyorum. Çekirdek «tınnn» diye annemi babama boşatmak isteyen acuzenin altın çerçeveli gözlüğüne çarpıyor.

Ben yemekten kalkıyorum ve koşar adım polis merkezine giderek «Merkez Memuru», şimdiki tabirle Emniyet Âmiri dayıma, kardeşine edilen hakareti hıçkırığa hıçkırığa anlatıyorum.

– Keyfine bak, diyor dayım; Allah onlara cezalarını verir!..

Yenge Zehra Hanım'ın iki kız evlâtlığından biri veremden öldü. Annemse, bundan birkaç yıl öncesine kadar, 90 yaşına yakın, yaşadı.

...

0 yaşta bende kadın alâkası başlamıştı. Hem de benimle yaşıt kızlara karşı değil, yetişmiş ve gelişmişlere karşı... Frenklerin (Odora di Femina – kadın kokusu) dediği esrarlı rayihayi adamakıllı almaya başlamıştım.

Kadın hizmetçiler yemek yerken masaların altına saklanır ve onları seyredirdim.

Bir gün yemekte bir kadın sofranın muşambasını kaldırdı ve taaccüple sordu:

– Kim var orada? Sen misin, Küçük bey? Hayret büyük... Gülüşmeler...

Biri suali dayadı:

– Ne yapıyordun orada?

-Hiç!.. Saklanıyordum!

Halbuki genç hizmetçinin siyah, kalın ve gergin çoraplarını cimbızlıyordum. Hattâ onun ayaklarını kucağıma almaya kadar davranmış ve işte o vakit yakalanmıştım.

Kadınlık cilvesine bakın ki, hizmetçi ortaya dökmedi ve kimsenin bir şey anlamasına müsaade etmedi.

Ben de sevindim ve bunu ilk aşk maceram kabul ettim.

Bunu ve bundan sonra gelecekleri, bazı Batı kalemlerinin bir nevi tersine riyakârlık ve günah şehvetiyle ettikleri itiraflar soyundan zannetmemeli...

Bunları, istesem de, istemesem de doğruyu söylemek ihtiyacı yanında, nereden, nasıl geldiğim ve hangi menzilde karar

kıldığım bakımından, hazırlayıcı ruh haletlerinin noktalanması diye görmeli...

Elverir ki, ortada bir hicap perdesi kalsın ve her şey sınırlı bir edep tülü altında gizlendirilsin... Yoksa kadın, asliyle, Hristiyanlıkta yol kesici bir engel, İslâmiyette ise yol verici bir kanat... Tek ölçüleri bilinsin ve Allah Resulünün katî mizacına bürünmenin sırrı tadılabilsin...

Henüz bulûğ çağına en aşağı 6 yıl uzağım... Halamın oğlu, benden 9 ay büyük Tarık, akranı kızların gözünü benden fazla çekiyor. Zariftir, asil tavırlıdır ve nereden, nasıl enselediğini bilmediğim kızlarla gezip tozmaktadır.

Onları takip ediyor ve kendimi belli etmeden fırının önüne bırakılan iki sepetle ekme kütresinin kenar yerine saklanıp yalıya doğru yol alışlarını kolluyorum.

Vay:

Kızlardan biri, kolunu Tarık'ın omuzuna atıp ensesinden dolaştırmıyor mu?... Çıldırarak gibi oluyorum. Hemen kestirme bir yoldan, yalının bahçe yolundan geçerek deniz tarafındaki sokak kapısına koşuyorum ve kapıyı çalmalarını bekliyorum.

Geliyorlar... Kapıyı açıyorum... Önde Tarık, arkasında çocukla genç arası 3 fıkırdak kız...

Tam zamanı... Sağ ayağımı kaldırıp Tarık'ın göğsüne bir tekme yapıştırıyorum.

Tarık'ın beyaz elbisesi üstünde minicik iskarpinimi, şu ânda gözle görür, elle tutar gibiyim.

Halîm ve selîm, nazik ve zarif Tarık, ağlaya ağlaya içeriye dalıyor, kıskanç ve Öfkeli, sert ve kaba Necib'i annesine şikâyete koşuyor. Kızlar yüzüme bile bakmadan çekip gidiyorlar. Hayret ve nefretleri yüzlerinden belli...

Ah şu (Odora di femina)!.. Henüz olgunlaşmamış olanlardan bile

tütmekte...

...

Ondan(Bir Rum dükkan sahibi olan Barba'dan) bir olta satın aldım ve denemek için kıyıdaki sandal iskelesine çıktım. Ne oldum bilmem, oltayı atarken fazla mı savurdum ne; denize düştüm. Tepe üstü saplandığım bulanık sularda başım kumlara gömüldü ve ben insan nasıl boğulurmuş, orada anladım.

Beni su yüzünde kalan ayaklarımdan çekip çıkardılar... Koşarak gelen ihtiyar (Barba)nın emriyle öylece tuttular, içtiğim suları çıkarmama çalıştılar ve kucakta yalıya teslim ettiler.

(Barba) kapıyı açanlara:

– Çocuğu, diyordu; hemen soyup iyice kurulaşın ve yatırın! Bir şeyi yok... Korkmuştur o kadar!..

...

Lâkin en ziyade geceleri nöbetçi bir kurt hademe var ki(Bahriye Mektebi'nde), peşimizi bırakmıyor ve bizi idareye haber vermekle korkutuyor.

– Şuna bir oyun edelim!

Dedik ve uzun seneler Bahriye Mektebinde destanlaşan meşhur «Cin oyunu»nu oynadık. Rejisör benim!

Karşılıklı iki büyük yatakhane arası bir hol vardır ve bu holde 3 kapılı bir dolap... Bu dolaba bir adam zor sığabilir; yükseklik olarak da başı tavana değmezse ne devlet!.. Kapılarında birer nefes deliği bulunan bu dolap (kodes) adlı (sembolik) ve (fantezik) hapishane... Küçük kabahatlerin suçluları 15 dakikadan 1 -2 saate kadar buraya tıklılır, Önüne bir süngülü nöbetçi dikilir, saati gelince koyuverilir ve nöbet defterine kaydı geçirilir.

İşte, benim tiryaki arkadaşlara teklifim:

– Bu adamın nöbetçi olduğu gece, üzerimize bornozlarımızı geçirerek ve kukuletelerini çenemize kadar indirerek dolaba girelim... Onu bir bahaneyle karşı yatakhaneye çağırtır ve hemen dolaba dalarız. Adam dolabın yanındaki sıra üzerinde etrafı kollamaya başlayınca biriniz dolaptan, esrarlı tavırlar ve mırıltılarla öbürlerini davet eder: «Yeşil cin, çık; mavi cin, çık!». Çıkarlar ve davetçinin arkasında, yine esrarlı hareketler ve mırıltılarla nöbetçiye doğru yürürler... Bu vaziyette nöbetçinin korkması ve büzülüp kalması lâzım... O zaman öndeki davetçi cin tarafından adama ihtar: «Talebeleri rahat bırak; sigara içmelerine engel olma! Yoksa seni çarparız!» Bir arkadaş:

– Ya, adama vız gelir de üzerimize saldırırsa?..

– Kukuletelerimizi kaldırır, kendimizi gösterir, «şaka ettik, kusura bakma!» der, oyalarız.

Tatbikat aynen plâna uydu. Herif, en önde ben, sahte cinleri görünce donup kaldı ve oturduğu sıradan ileriye doğru kaymaya başladı.

Tam o ânda beklenmedik bir hadise! Arkamdaki cinler yatakhaneye doğru kaçmaya başlamaz mı? Nöbetçi zabiti, elinde palaskası, merdiven başında...

Enselendik ve muziplik olsun diye girdiğimiz dolapta, ertesi gün, cezalı olarak 1 saat bekletildik. Fakat mesele bu kadariyle kapanmadı. Bizden sonraki sınıfların küçük yaşta talebeleri arasında cin hikâyesine inananlar oldu. Bunlar, gece yataklarından çıkamaz ve donlarına kaçırır oldular. Bir hikâyedir sürdü.

Bizi ve daha küçük sınıfları toplanmaya çağırdılar.

Kumandan:

– 1054 Necip Fazıl, 3 adım ileri, marş!.. Yüzümü talebelere çevirttiler:

– Şu gördüğünüz haylaz, gece nöbetçisini korkutmak için bir cin hikâyesi uydurmuştur. Bu işin aslı faslı yoktur. İşte kendisini cin, cin diye satan haylaz karşınızda!.. Onu en büyük ceza olarak teşhir ediyorum!.. Siz de rahatınıza bakın ve geceleri korkunuzu gidermekte kuşkuya düşmeyin!

....

(Madam Bakir) diye bir İngilizce muallimimiz var... (Rey) adında Ölmüş bir bahriyelinin dul karısı... Topal, zaif, kara kuru, sesi ancak işitilebilir... Sarkık bir iplik gibi püf desen havalanacak derecede mukavemetsiz bir yapı... Hiçbir hayatiyeti, varlık nümayişi yok... Sanki bir çığ altında kalmış da son dakikada kurtarılmış.. Öylesine donuk, bitik, ezik, ürkek... Sınıfa girerken ayağa kalkan talebeden ödü patlar, gibidir. Arkadaşlar bana sordu:

– Şu kadını sınıfta bayıltabilir misin?

– Çok kolay... Siz dediğimi yapın, yeter!

Kadın sınıfa girdi. Ben «bak!» diye çok yüksek sesle kumandayı bastım. Bütün sınıf beton döşemeyi çökertecek bir şiddet ve «rap!» sedasiyle ayakta...

Kadın iki adım atamadan düşüp bayıldı. Birkaç arkadaş onu koltuk altlarından ve ayaklarından kavradık; ve doğru (revir)e...

Sual, sepet, ihtar, kodes...

Üstadın En Beğenilen Eseri!

ÜSTADIN EN BEĞENİLEN ESERİ

Öğrencilik yıllarında, bir konferansından önce -belki de sonra- etrafında toplanmış, onu yakından görmenin, sesini duymanın zevkini tadıyorduk. Sanırım Zonguldak'tan gelmiş orta yaşlı bir adam Üstadın karşısına kurulmuş, ona olan hayranlığını mübalağalı bir şekilde dile getiriyor, eserlerine nasıl meftun olduğunu anlatıyordu. Üstadın ona bakışını hiç unutmayacağım. Üstad en sonunda şüpheyle:

“hangi eserlerimi en çok beğendiniz? dedi.

Alınan cevap hepimizi dehşete düşürdü. Üstada ait olmayan bir eser adı çıkıvermişti adamın ağzından. Yüzünde o gün beliren ifadeyi hatırlıyorum. Bir ifade ki, sözle anlatılası değil.

(A. Vahap Akbaş – Türk Edebiyatı Dergisi – Temmuz 1983)

Üstadın Fransızcası

ÜSTADIN FRANSIYZCASI

Üstad, Aşağı Gureba Hastanesinde yatarken hastanelerinin kütüphanesinde Prof. Frank ile sohbet ederlerdi. Frank günlük işini bitirir hemen yanına gelir sohbet başladı. Konuşmalarını Fransızca ile devam ettirirlerdi. Prof. Frank tüm klinik elemanları ile vizitede iken, yanındakilere “Ben bu kadar güzel Fransızca konuşan insanı Fransa’da bile görmedim” diyor. “Söyledim kendine ve sordum lisamıma bu kadar mükemmeliyeti nasıl temin ettiniz diye. Fransa’da kaldığı sürece ağır ceza mahkemelerine gider, oradaki avukatları dinlermiş. Dehşet ve adamı ipten indiren avukatların müdafaa konuşmaları.”

(Saffet Solak – Doğumunun 100. Yılında Necip Fazıl – Kültür Bakanlığı, Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü Yayınları)

Üstadın Mânevi Oğlu Hilmî Oflaz

ÜSTAD'IN MÂNEVİ OĞLU HİLMİ OFLAZ

02 Şubat 2006 Perşembe

Plazalar temiz, düzenli... Plazalar sessiz, haşmetli... Ancak Yenibosna İkitelli kırsalında mevzilenen matbuat mensupları hayattan koştu gitti.

Evet, yıllar evvel on muhabire tek daktilo gösterebilen gazete idareleri klimalı odalar, bilgisayarlı masalar sunuyorlar. İnternet bağlantıları, digital makineler ve tek tuşla önümüze açılan sayfalar...

Lâkin Cağaloğlu'nun tadı başkaydı, Küllük'te, Kızlarağası'nda, iki bardak çay içenler, ediplerle, şairlerle tanışır, derin mevzulara yelken açarlardı.

Gelgelelim ne edip ne de şair olan biri vardı ki ünlülerden fazla iz bırakırdı. Şüphesiz eser verecek bilgi ve donanımdaydı ama yazmazdı, belki de yazdıklarını saklardı. Evinde 30 bini aşkın kitabı vardı ve alayının da muhteviyatından haberdardı. Sürekli dinler, lüzum olmadıkça konuşmazdı. Eğer bir yanlışlık yer edecekse takır takır belge sayar, kapanışı yapardı.

Aslında Mahmutpaşa'da mendil çorap pazarlayan bir işportacı parçasıydı. Tezgahının bir yanını Büyük Doğu mecmualarıyla donatır, incik boncuk kovalayan kadınlara bile "dava" anlatırdı. Takdir edersiniz ki bu zor olmalıydı, saman pazarında inci mercan satılmazdı. Dergileri ekseri gelene gidene dağıtır, parasını cebinden verip hesabı kapatırdı.

Ziyafet saati

İkindi ile akşam arası mutlaka Türk Ocağı'na uğrardı. Gider teklifsizce musluk başına geçer, yanında getirdiği domatesleri

peynirleri yıkardı. Gençlere birer simit, ya da dumanı tüten çıtır ekmek dağıtır, katıkları gazete kağıtları üzerinde servis yapardı. Her uzatandan sigara alır ve içsin içmesin herkese sigara tutardı. Kendisi Bafra'dan caymaz, elinde biriken Maltepe ve Samsunları talebelere sunardı.

Avurtları çökük, yüz çizgileri derin, boyun damarları belirgin ve bağı daima açıktı. Seven sevdiğine benzermiş derler, siması Necip Fazıl'ı andırırdı. Mekâna yeni takılan gençlerle tanışır, kaynaşırdı. Bir fırsatını buldu mu kenara çeker ve "paraya ihtiyaçları olup olmadığını" sorardı. Düşünün kalabalık ailesiyle eğreti bir gecekonduya sığınan garip çorapçı, yenleri cepleri aşınmış ceketine, su çeken potinlerine bakmaz, talebelere burs vermeye kalkardı. Üstadın ifadesiyle "Hilmi kamyon gibi yük çeker, uçaktan hızlı uçardı..."

Hilmi Baba "hayatımda dört devre var: İkbâl, idbar, ikmal ve icmal" dese de gençler onu bir başka kelimeyle hatırlarlardı: "İkram"

Hilmi Oflaz askere bile üç bavul kitapla gider, kışlayı kütüphane yapar. Önceleri Çengelköy'de bir köşkte otururlar, vaziyetleri iyidir, kira gelirleri, Düzce'de tütün tarlaları filan... Ancak Hilmi Baba servetini artırmakla uğraşmaz, habire dağıtır, dua almaya bakar. Nitekim köşk de uçar, kafasını Kuleli'deki gecekonduya zor sokar.

Bazen hemşehrileri gelip nasihate kalkarlar: "Bak Hilmi yaşlanıyorsun kenara bir şeyler koy, şu yaşa geldin, elinde neyin var?"

-Dostlarım, kitaplarım ve sigaram!

Servet olursa olur, olmazsa da olmaz. Ama dostluk ve muhabbet parayla tartılmaz. Hilmi Baba bahçesinde beslediği tavuklara bile birer ad takar ve bunların alayını Büyük Doğu mecmuasına abone yapar. Üstad satışıımız arttı sanıp sevinsin yeter, son kuruşunu bile dergiye yollar. Dini ve milli eserler basan yayınevleri ona "üç beş kuruş kazansın diye" konsinye kitap bırakırlar. İyi de Hilmi Baba gençleri gördü mü dayanamaz, meccane dağıtır, borç boyunu aşar.

Garip kuşun yuvasını Allah yapar derler ya, Hilmi Baba bir gün

yolda Mehmed Niyazi'nin ağabeyi Ziya Özdemir'i görür. Adamcağız "Hacca gidiyorum hakkını helal et" demeye kalmaz "ben de geliyorum" der arabasına atlar. O nasıl Kabe-i Muazzama ve Server-i Kâinat aşkıysa parasız, pulsuz "ve pasaportsuz" üç ülke geçer nurlu seyahati gairesiz tamamlar. Bizimki elini kolunu sallayarak geçerken sınır muhafızları tutulur kalır, adeta lâl olurlar.

Mahallenin çocukları onu görür görmez etrafına toplanırlar, zira Hilmi Babanın cebinde şeker, çerez eksik olmaz. Bayramlardada kandillerde paketler sardırır, yetim başı okşar.

Gıybet yasak!

Dedikodu bilmez, boş konuşmaz. Birinin aleyhinde atılıp tutulmaya başlandı mı mevzuyu değiştirir, bulunduğu yerde asla gıybet yaptırmaz. Öyle ya da böyle bu davaya hizmeti geçen birine toz kondurmaz. Eski bir mebus, birlikte vazife yaptığı arkadaşları aleyhine verip veriştirince "beyefendi söylemediklerinize saygımız sonsuz, ancak söylediklerinize katılamayacağız" der adamı fena bozar.

Yine günün birinde (adını vermeyeyim şimdi) ünlü bir profesör İslam âlimlerini küçümseyerek "bence"li, "bana göre"li cümleler kurar. Hilmi Baba kibarca ikaz ederse de Prof'umuz, üstüne basa basa "ben de âlimim" der "en az Ebû Hanife kadar ilmim var!..."

Hilmi Baba adamın yüzüne bakar, bakar "öyleyse yaşasın cehaletim" der, çeker kapıyı çıkar.

Bu derviş gönüllü insan 7 yıl kadar evvel bir bahar günü özlediklerine kavuştu, ekmeğini yedik Fatiha borcumuz var. Hani yemeyenler de okusalar...

>> Aziz dostum!

N. Fazıl'ın Toptaşı'nda çile doldurduğu günler (1960'lar)... Hilmi Baba tezgâhını satar, tam iki sene mapushane karşısında dikilir, bir hizmetim dokunur mu diye fırsat kollar. Üstadı görebilir mi? Eh işte, ara sıra, hayal meyal. Kendi ifadesi ile "bazen bulutlar dağılır, parmaklıklar arasından güneş doğar" o kadar.

Aradan yıllar geçer, N. Fazıl'ın dizi konferanslardan biri için Bursa'ya gelir. Şerefine Çelik Palas'ta yemek verilir, iş adamları, mebuslar, bürokratlar...

Çıkışta sokak kalabalıklaşır, ki tezahurat yapan gençler arasında yaşlıca bir adam vardır... Üstad derhal yanına gider ve elini omzuna koyar. Onu "fare tıkırtısından ürkecek kadar hassas, krallara diklenecek kadar gözü kara, aslanların önüne çıplak atlayacak kadar cesur" cümleleriyle tanıttıktan sonra "aziz dostum, işportacı Hilmi" der, noktayı koyar...

Türkiye Gazetesi

İz Bırakanlar

Ahmet Sırrı Arvas, İrfan Özfatura

Üstadın Marmara Kıraathanesi'ne İlk Gidişi

ÜSTADIN MARMARA KIRAATHANESİ'NE İLK GİDİŞİ

Profesör Nevzat Yalçıntaş'ın arada bir uğradığı Marmara Kıraathanesi'ne bir ara rahmetli Osman Turan da gelmişti. Bir hafta sonra da Üstad Necip Fazıl o kahveye çıkageldi. Önce bir masanın etrafında Erol Güngör, Sezai Karakoç, Fethi Gemuhluoğlu, Avukat Ziya Nur Aksun oturmuş çay içiyorduk. Necip Fazıl gelince halka, denize atılan büyük bir taş gibi, büyüdü, büyüdü ve bizden on metre ötede bilardo oynayan gençlere kadar uzadı. Kahveci çırağı şaşırılmış, Erol Güngör'e:

– "Ağabey, bu gelen hangi bakan acaba ?" diye soruyordu.

Necip Fazıl Bey, oturur oturmaz önce bir Bafra sigarası yakmış, peşinden:

- "Burasını çok merak ettim. Bizim gençliğimizde Küllük kahvesi meşhurdu. Şimdi Marmara Kırathanesini akademik bir hüvviyete büründürdüğünüzü işittim. Malûm ya -Üstad bu malûm tabirini çok severdi- bizim de bir Büyük Doğu Kulübümüz var. Ama baskın falan olur diye kimsenin uğradığı yok. Sekreteri bile devamsız. Şanzelize'yi bilir misiniz ? Paris'te bulvar sanatçılarının toplandığı yerdir. Orada vaktiyle müşahade ettiklerimi şimdi burada görüyorum..." diye söze başlamış ve bir saat kadar konuşmuştu. Öyle tahmin ediyorum ki o gece yüzden fazla çay içildi ve bütün masrafı Konya'nın cömert insanı Ziya Nur Aksun verdi.

Ertesi hafta Aydınlar Ocağı'nda Necip Fazıl Bey (İman Ve Aksiyon) konusunda bir konuşma yapıyordu. Kırkağaç iş hanının en üst katındaki salon ağzına kadar dolmuştu. Ön sıralarda Profesör Osman Turan, yanında Ezel Enverdi, Ercümet Konukman görölüyordu. Necip Fazıl neşeli bir halde kürsüye geldi, söze başlarken:

- "Biz hamsi olmadan bir tavada haşlanmayız .." deyince bir alkış tufanı koştı. Prof.Osman Turan'ı kürsüye çağırıyordu.

Osman Turan büyük bir tarihçiydi. Necip Fazıl Bey'in daveti üzerine kürsüye geldi ve komünizmin İran'dan başlayarak, Türkiye üzerinden Avrupa'nın içlerine doğru bir ahtapot gibi nasıl yayılıp hürriyetçi ülkeleri kısıp altına aldığını - tarihi gerçeklere dayanarak- anlattı. Sonra Üstad Necip Fazıl kürsüye geldi:

- "İşte bir tarih profesörünün adesesinden dünyanın nasıl kızıla boyanmakta olduğunu gördünüz. Bu anlattıklarını makale haline getirirse Büyük Doğu'nun baş sahifelerinde yayınlamak şerefine nail olacağım... Gelelim mevzuumuza, iman ve aksiyon... Napolyon Bonopart, tam manasıyla bir aksiyon adamıdır ve askerliğe imanı tamdır. Elbe adasından kaçıp uyuz bir at sırtında yüz kişilik derme-çatma bir orduyla Paris'e doğru ilerlerken karşısında Fransa'nın milli ordusu çıkar... Aralarında 50 metre kalıncaya kadar atının üzerinde heybetle

gider. Sonra atından inip yüksek bir kayaya çıkar ve şöyle etrafına bakınıp kılıcını da çıkarıp bir kaya oyuğuna saplar ve der ki:

-“Ey saçından tırnağına kadar emek verip yetiştirdiğim Fransız ordusu... İçinizde kendi kumandanına kılıç saplayacak bir asker varsa beni burada öldürsün...” der ve göğsündeki düğmeleri çözüp bağırını açar... İşte o anda pusuya yatmış olan Napolyon’u esir almakla mükellef Fransız ordusu (hurra) diyerek mevzilerinden fırlar ve Napolyon’a katılır. Birlikte Paris üzerine yürürler ve iktidarı devralır. Napolyon sürgün edildiği zaman (Bir alçak cezasını buldu) diye yazan matbuat bu sefer:

“Bir kahramanın dönüşü...” diye sürmanşet atacaktır. İşte basın ahlakı...

(Mehmet Gökalp – Türk Edebiyatı Dergisi – Sh. 52-53)

Üstad'ın Zindan Günleri

ÜSTAD'IN ZİNDAN GÜNLERİ

21.12.1943 – 22.12.1943

(1 gün) Bir Günlük Hapis: Askerken (16.1.1943 – 16.4.1943 / Erzurum) siyasî bir yazı kaleme aldığı için disiplin cezası mahiyetinde verilen 1 günlük hafif hapsin infazı...

9.6.1947 – 5.8.1947

(1 ay, 27 gün) “Türklüğe Hakaret Davası”nın Tutukluluk Devri: Necip Fazıl, Büyük Doğu Mecmuası'nın 30 Mayıs 1947 tarihli 65'inci sayısında, Rıza Tevfik'e ait “Sultan Abdülhamîd'in Ruhaniyetinden İstimdat” başlıklı bir manzume yayınlamıştır. Herhangi bir özel isme yer verilmediği halde şiirin mecmuada neşri bazı zümreler tarafından Atatürk'e hakaret kabul edilmiş

ve iktidar partisi tarafından Büyük Doğu aleyhine İstanbul ve diğer bazı vilayetlerde nümayişler tertiplenmeye çalışılmıştır.(2) 0 tarihte ilgili bir kanun maddesi bulunmadığı için de, "Padişahlık Propagandası Yapmak – Türklüğe ve Türk Milletine Hakaret"ten, mecmuanın sahibi görünen zevcesi F. Neslihan hanım ile beraber Necip Fazıl hakkında takibata başlanmıştır.

Savcılık Basın Bürosu Şefi Hicabi Dinç, takibata başlayabilmek için kanunen Adalet Bakanlığı'ndan izin verilmesi gereken bir suç mevzuunda, Necip Fazıl'ı kanunsuz olarak 9 Haziran Pazartesi günü tevkif ettirmiştir.

29 Temmuz'da 1. Ağır Ceza Mahkemesinde gerçekleştirilen ilk celsede duruşmanın gizli yapılmasına karar verilmiş, iddia ve sanığın ilk itirazları ve müdafaası dinlenmiş ve dava ileri bir tarihe ertelenmiştir. 5.8.1947 Salı günü, Savcılık makamınca hakkında tevkif müzekkeresi kesildiği halde bulunamayan F.Neslihan hanımın da iştirak ettiği 2. celse sonunda ise Mahkeme Reisi Nefi Demirlioğlu'nun okuduğu kararla, Temyiz yolu açık olarak, Necip Fazıl ve eşi beraat etmiş, kapatılan Büyük Doğu Mecmuası'nın neşri serbest bırakılmıştır.

21.4.1950 – 15.7.1950

3 ay, 25 gün Türklüğe Hakaret Davasının Mahkûmiyet Devri: Büyük Doğu Mecmuası'nın 27.1.1950 tarihli 16'ncı sayısında yayınlanmış "Altıparmak" isimli yazıda, Hükümetin manevî şahsiyetini tahkir ve tezyif ettiği gerekçesiyle 19.4.1950 tarihinde, hakkında Tevkif Müzekkeresi (5) kesilen Necip Fazıl, iki gün sonra tutuklanmış ve hapse atılmıştır. 26.4.1950'de, Salim Başol'un reis bulunduğu ikinci ağır ceza mahkemesindeki ilk celsede beraat eden Necip Fazıl, serbest bırakılmayı beklerken, aynı gün bir mahkemedan diğer bir mahkemeye aktarılarak, Türklüğe Hakaret Davası'nda vaktiyle verilmiş Beraat kararının Temyize nihaî olarak bozdurulması ve mahkemenin uyma kararı üzerine, hamile ve hasta zevcesi F.Neslihan hanımla birlikte, tekrar hapishaneye gönderilmiştir.

14.5.1950 Genel Seçimlerini büyük ekseriyetle kazanan Demokrat Parti'nin çıkardığı Af Kanunu ile 15.7.1950'de hapishaneden ilk tahliye edilen kişi Necip Fazıl'dır.

31.3.1951 – 18.4.1951

19 gün 1951 Mahkûmiyeti: Basına "Kumarhane Baskını" olarak akseden bir hâdise sebebiyle 23 Mart 1951 Cuma günü 18 saat süreyle karakolda gözaltında tutulan Necip Fazıl, tertiplenen komplonun ardından hazırladığı 30 Mart 1951 tarihli meşhur 54'üncü sayının daha bayilere verilmeden matbaadan toplatılmasını müteakip, çıkmamış mecmuanın, imzasız bir yazısının, içinde hiç bir suç olmayan ifadesinden ve üstelik tevkifli muhakeme usûlü kaldırılmış olmasına rağmen tevkif edilmiş ve 19 gün tutuklu kalmıştır.

12.12.1952 – 30.9.1953

9 ay, 12 gün

1951 Mahkûmiyetinin İnfazı: 54'üncü sayıda yayınlanan bir yazı sebebiyle 9 ay 12 günlük kesinleşmiş mahkumiyeti bulunan Necip Fazıl, Savcılık selahiyetiyle infazı 4 ay tehir ettirmiş, bu dört ay bitince de Haydarpaşa Numûne Hastahanesi Sıhhî Heyetinden 3 aylık bir tecil raporu almıştır. (9) Tam da bu raporun müddetinin bittiği bir dönemde Ahmet Emin Yalman'ın 22 Kasım 1952 Cumartesi günü vurulmasıyla "Malatya Hâdisesi" patlak vermiştir. Hâdise kısa zamanda Büyük Doğu Cemiyeti Reisi Necip Fazıl'ı da içine alacak şekilde büyütülmüştür.

İkinci defa Haydarpaşa Numûne hastahanesine müracaat eden Necip Fazıl bir önceki raporun aynısını almış; fakat bu defa rapora "sinir vaziyeti üzerinde ihtisas taalluku dolayısıyla Bakırköy Akıl Hastahanesinin hüküm vermesi" şeklinde bir kayıt ilave olunduğu için, arzusu hilafına sözkonusu hastahaneye başvurmak zorunda kalmıştır.

Bakırköy Akıl Hastahanesi, Haydarpaşa'nın şeker hastalığı teşhisini aynen kabul ettiği halde, "infaza mâni bir durum" olmadığı hükmünü vermiştir. Bunun üzerine Necip Fazıl Adalet Bakanlığı'na müracaatla, dahili hastalığından başka hiçbir rahatsızlığı bulunmadığını ve eğer bu hastalık infaza mâni ise

Adlî Tıp kurumunun hakkında ona göre, değilse yine ona göre karar vermesini talep etmiştir.

Adlî Tıp Kurumu'nun, "zeka ve aklî melekeleri tamamen yerinde ve tabii.. Musap olduğu şeker hastalığı ise infaza mani değil" şeklinde rapor vermesi neticesinde, (10) Necip Fazıl kesinleşmiş mahkumiyetin infazı için, 12 Aralık 1952 Cuma günü Üsküdar Toptaşı hapisanesine girmiştir.

– 23 Ocak 1953'de Malatya Sulh Ceza Mahkemesi tarafından, Necip Fazıl hakkında, T.C.K.nun 163 ve 65'inci maddeleri delaletile C.M.U.K.nun 104/2,3,108 ve 125'inci maddeleri gereğince Tevkif Müzekkeresi kesilir. Hapse girdikten tam 47 gün sonra 28.1.1953 Çarşamba günü, saat 10.10 treniyle mahfuzlu olarak Toptaşı'ndan Malatya'ya sevk olunmuştur.

– Necip Fazıl, tam 38 gece, 36 gün geçirdiği Malatya Hapishanesi'nden 8.3.1953 tarihinde, Malatya Davası ile ilgili muhakemeler Ankara'ya nakledildiği için Ankara Genel Ceza ve Tevkif Evi'ne gönderilmiştir.

30.9.1953 – 2. 12.1953

64 gün

Malatya Davası Sebebiyle Mevkufiyetin Devamı: 30 Eylül 1953'te bitmesi gereken 1951 mahkûmiyeti, Necip Fazıl'ın Malatya davasındaki masumiyetinin henüz anlaşılammış(!) olması sebebiyle, tevkif şeklinde devam etmiş; neticede politikadan emir alan mahkeme, yine aynı yerden aldığı emirle, Malatya suikastıyla hiçbir alakası olmadığı daha başından belli olan Necip Fazıl'ı, 2.12.1953 tarihinde tahliye talebini uygun bularak salıvermiştir.

24.6.1957 – 25.2.1958

8 ay, 4 gün

Köprülü Fuat'a Hakaret Ve... Mükerrer Sarol'u müdafaa yolunda Fuat Köprülü'ye karşı yazdığı zehir zemberek yazılardan hakkında verilen mahkûmi-yet kararının Temyizce tasdik edilmesiyle kesinleşen 1 sene 2 aylık cezasına, iki ayrı hükümden 6 aylık müeccel ceza da eklenmiş ve Necip Fazıl, 1 sene 8 ay kalmak üzere 24.6.1957'de Toptaşı Hapishanesine

ikinci defa girmiştir. (13) Kısa bir müddet sonra Haydarpaşa Numûne Hastahanesine nakledilen Necip Fazıl, karar tashihi yoluyla son kurtuluş teşebbüsünün de boşa çıktığı ve tekrar gönderileceği Toptaşı cehennemini düşündüğü bir anda, ziyaretine gelen Abdülhakîm Arvasî Hazretleri'nin yakınlarından İlyas Ketenci'nin keramet çapındaki şu sözlerine muhatap olmuştur:

-İki güne kadar çıkarsın inşallah... Bundan sonra kendine dikkat et!

Aynıyle, keramet çapında bir tecelliyle, Temyiz son itirazı kabul ve karar tashihi yoliyle, Necip Fazıl'ın 8 ay 4 gün kaldığı hapisten kurtuluşunu temin etmiştir.

26.3.1959 – 29.3.1959

3 gün (60 saat 51 dakika)

Bolu Dağında Tevkif: 10'uncu Devre Büyük Doğu'larını çıkardığı 1959 senesinde, Necip Fazıl, düşmanlarına yaptığı hücumların semeresi olarak 100 yıla varan hapis tehtidi altındadır. İşte bu hengâme-de, İstanbul Toplu Basın Mahkemesi'nden hakkında bir mahkûmiyet kararı verilmiş, o Ankara'dayken gıyabında verilen hükümle birlikte, usul ve teamüle aykırı olarak bir de tevkif kararı çıkmıştır.(25.3.195-Çarşamba) Bu kararı kanun ve usul bakımından polis vasıtasıyla evine tebliğ etmeleri gerekirken, İstanbul dışında olduğunu haber aldıkları Necip Fazıl hakkında yakalama emri verilmiştir. Durumu haber alan Necip Fazıl, hemen o gün hususi bir otomobille İstanbul'a doğru yola çıkmış, gece yarısı Bolu'da yolları kesen polis tarafından yakalanarak önce Bolu, oradan da İstanbul Emniyet Müdürlüğüne getirilmiştir. Perşembe sabahı Sulh Ceza Hakimliği tarafından gıyabî tevkif vicahiye çevrildikten sonra Sultanahmet cezaevine gönderilmiş 60 saat 51 dakikalık mevkufiyetten sonra, bizzat Başbakan Adnan Menderes'in talimatıyla gerekli formaliteler ikmâl edilerek salıverilmiştir.

6.6.1960 – 15.10.1960

4 ay, 4 gün

1960 İhtilali Sonrası Tevkif: İhtilalin yapıldığı tarihte Ankara'da bulunan Necip Fazıl, İstanbul'a döndükten bir müddet sonra 6 Haziran'da geceyarısı evinden alınmış, 15.10.1960 tarihine kadar, bir müddet Davutpaşa Kışlasının koğuşlarında ve ardından Balmumcu'da hakaret ve kötü muamele altında, gerekçesiz olarak tutulmuştur.

15.10.1960 – 18.12.1961

1 sene, 65 gün

Atatürke Neşir Yoluyla Hakaret: İhtilalin çıkardığı Basın Affı'nda hiçbir suç istisna edilmediği için üzerinde hapis yükü kalmadığını düşünen Necip Fazıl, Balmumcu'dan ilk tahliye edilenler arasında salıverildiği gün (15.10.1960), kapıda bekleyen mahkûmları taşımaya mahsus bir araç ile, karısı ve çocuklarının gözleri önünde alınarak Savcılığa götürülmüştür. Atatürk'e hakaret isnad edilen bir yazıdan mahkûmiyeti Balmumcu'dayken kesinleştiği için ve 5816 sayılı kanun maddesi sadece onun aleyhine Af Kanunu'nun kapsamı dışında tutularak, Toptaşı cezaevine üçüncü defa girmesi temin olunmuştur.

Necip Fazıl, 18.12.1961'de ceza müddetini tamamlamış olarak tahliye edilmiştir.

Dipnotlar:

-
- (1) 43 / 2363 numaralı Mahkûmiyet Vesikası
  - (2) Büyük Doğu'nun Küstahlığını Takbih, Cumhuriyet Gazetesi, 9 Haziran 1947
  - (3) Büyük Doğu Mecmuası, 10 Ekim 1947, sayı:67
  - (4) Türklüğe Hakaret Davası Bitti, Son Posta, 6 Ağustos 1947
  - (5) Tevkif Müzekkeresi, C. Savcı No:950 / 5191
  - (6) Müdafaalarım, N.F.K, b.d. yayınları İst. 6. Basım, s. 94
  - (7) Gece Postası, 15 Temmuz 1950
  - (8) Ulus Gazetesi, 24 Mart 1951
  - (9) Müdafaalarım, N.F.K, b.d. yayınları İst. 6. Basım, s. 119-120
  - (10) Cumhuriyet Gazetesi, 13 Aralık 1952
  - (11) Dünya, Cumhuriyet, 24 Ocak 1953

- (12) Cinnet Mustatili, N.F.K, b.d. yayınları İst. 11. Basım,
s. 157
- (13) 957 / 2121 numaralı Mahkûmiyet Vesikası
- (14) Cinnet Mustatili, N.F.K, b.d. yayınları İst. 11. Basım,
s. 292-293
- (15) Büyük Doğu Mecmuası, 3 Nisan 1959, sayı:5
- (16) Cinnet Mustatili, N.F.K, b.d. yayınları İst. 11. Basım,
s. 312-315 arası
- (17) 1960 / 3349 numaralı Mahkûmlar için müddetnâme